

SZAKÁLY ZSUZSA*

Az igazságügyi szakértő a magyar Alkotmánybíróság gyakorlatában

Amikor azon gondolkodtam, milyen témájú tanulmánnyal készüljek ebbe a kötetbe, hamar kiderült, hogy az igazságügyi szakértőket fogom választani, hiszen az Igazságügyi Szolgálatok Jogakadémiáján 2015 óta ezzel az igazságügyi hivatásrenddel foglalkozunk Professzor Úrral. A közös munka során sokat tanultam Tőled.

Kedves Professzor Úr, köszönöm, és Isten éltesse!

I. Bevezetés

Az igazságügyi szakértők jelentős szerepet töltenek be a bírósági és a hatósági eljárásokban. Amikor különleges szakértelemre¹ van szükség, nem lehet eltekinteni alkalmazásuktól,² hiszen „A tudomány fejlődésének köszönhetően a szakértői tevékenység mind a polgári, mind a büntető ügyekben egyre hangsúlyosabb szerepet tölt be, szakvéleményük számos esetben döntő jelentőséggel kihat az ügyek érdemi végkimenetelére is, ily módon közreműködve az igazságszolgáltatás megfelelő működésében.”³

Mivel az igazságügyi szakértők speciális szerepe eltér az eljárás többi résztvevőjétől, érdemes megvizsgálni, hogy milyen alkotmányjogi garanciák kapcsolódnak tevékenységükhöz. A következőkben az Alkotmánybíróság igazságügyi szakértőkre vonatkozó gyakorlatából vizsgálom meg néhány ügyet, amelyek segíthetnek rávilágítani az igazságügyi szakértők alkotmányos helyzetére a bírósági eljárásokban.

A vizsgálat fókuszában egy olyan ügy áll, amelyben a közigazgatási hatósági eljárás közigazgatási perrel folytatódott, és itt merült fel az igazságügyi szakértő igénybe vételének szabályaira vonatkozó rendelkezések alaptörvény-ellenessége. Emellett más, az igazságügyi szakértők jogi helyzetéhez kapcsolódó ügyeket is vizsgálom az Alkotmánybíróság gyakorlatából, mindvégig az igazságügyi szakértőkre vonatkozó kérdéseket tartva szem előtt.

* adjunktus, SZTE Állam- és Jogtudományi Kar, Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete

¹ Részletesebben lásd: NOGEL MÓNIKA: *Az igazságügyi szakértői vélemények hitelt érdemlősége a büntetőeljárásban*. Doktori (PhD) értekezés. 2018. 52–57. pp.

² IDZIGNÉ NOVÁK MARIANNA CSILLA: *A szakértő státuszváltozása a hazai büntetőeljárásban – Különös tekintettel a kizárásra vonatkozó szabályokra*. Doktori (PhD) értekezés. 2018. 59–62. pp.

³ 634/B/2007 alkotmánybírósági határozat.

Bár az igazságügyi szakértő nem minden bírósági eljárás résztvevője, ha szükséges részvétele, szerepe kiemelkedő lesz a ténykérdés tekintetében. Fontos, hogy megfelelő garanciákkal legyen körülbástyázva szerepük.

II. A bírói kezdeményezés

A következőkben egy olyan alkotmánybírósági döntést fogok elemezni, amelyben az igazságügyi szakértő perbeli szerepe volt a központi kérdés, és bírói kezdeményezésre indult az eljárás az Alkotmánybíróság előtt.

Bírói kezdeményezés esetében az Alkotmánybíróságról szóló az 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 25. §-a szerint egy folyamatban levő bírósági ügy esetében a bíró valamely alkalmazandó jogszabály alaptörvény-ellenességét észleli vagy azt az Alkotmánybíróság már megállapította, a bíró az eljárást felfüggeszti és az Alkotmánybírósághoz fordul. A bírói kezdeményezés a bírói függetlenség része az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint.⁴

Az Alaptörvény hatályba lépése előtt is létezett ez az eljárás, azonban az Alaptörvény változtatott szerepén, hiszen az Alaptörvény 28. cikke szerint „*A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.*”

Vagyis a rendes bírónak figyelemmel kell lenniük az alkotmányos követelmények érvényesítésére is, így „*a bírói kezdeményezés végső soron a bírói alkotmányos lelkiismeret eljárásjogi jogintézményének is tekinthető.*”⁵ Amennyiben ez elmaradna, a felek igénybe vehetik az eljárás lezárulta után a valódi alkotmányjogi panasz eszközt,⁶ nemcsak a bíró teheti meg, hogy az Alkotmánybírósághoz fordul egy konkrét ügyben.

Viszont míg az alkotmányjogi panasz kezdeményezője csak Alaptörvénybe foglalt jog sérelme esetén kezdeményezhet alkotmánybírósági eljárást, a bírónak ennél szélesebb a jogkörük, az Alaptörvény nem alapjogi természetű rendelkezéseinek sérelme esetében is kezdeményezhetik a testület eljárását.⁷ Emellett abból a szempontból is tágabbak a lehetőségeik, hogy nemzetközi szerződésbe ütközés észlelése esetén is kezdeményezhetnek eljárást.⁸

Az Alkotmánybíróságnál indított bírói kezdeményezések statisztikáit megnézve jelen ügyben a leggyakrabban hivatkozott alaptörvényi szakaszok sérelmét állítja az indítványozó bíró. 2012 és 2016 között több, mint 100 esetben hivatkozott bírói kezdeményezés a jogállamiság elvének sérelmére, a legtöbbet használt alkotmányos szakasszá emelve az

⁴ BODNÁR ESZTER – SZALBOT BALÁZS: *A konkrét utólagos normakontroll és az alkotmányjogi panasz eljárások összefüggései.* MTA Law Working Papers, 2018/2. 4–5. pp.

⁵ KOVÁTS BEÁTA – SÜLYOK TAMÁS: *A bírói kezdeményezés mint az egyedi normakontroll eszköze az Alkotmánybíróság gyakorlatában.* Alkotmánybírósági Szemle, 2016/2. 75. p.

⁶ BODNÁR – SZALBOT 2018, 5. p.

⁷ VARGA ZS. ANDRÁS: *Az egyedi normakontroll iránti bírói kezdeményezések eljárási feltételei.* Eljárásjogi Szemle 2016/1, 7. p.

⁸ 2011. évi CLI. törvény az Alkotmánybíróságról 32. § (2).

elvet. A tisztességes eljáráshoz való jog és az egyenlő bánásmód követelménye is a leg-sűrűbben használt szakaszok között szerepel, bár jóval alacsonyabb előfordulással, mint a jogállamiság elve.⁹ A közigazgatási bírák általi kezdeményezés az egyik leggyakoribbnak számít a statisztikák szerint.¹⁰

A bírói kezdeményezés esetében nincsen befogadási szakasz, viszont meghatározott feltételeknek kell megfelelnie az elbíráláshoz, ezeket az Alkotmánybíróság a 3058/2015. (III. 31.) AB végzésben foglalta össze.

III. Igazságügyi szakértő a közigazgatási perben

Az 5/2020. (I. 29.) alkotmánybírósági határozat esetében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírása normakontrollra irányuló bírói kezdeményezést nyújtott be az Alkotmánybírósághoz a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (továbbiakban: Kp.) egyik rendelkezésének alaptörvény-ellenessége miatt. A bíróság úgy vélte, hogy a Kp. 80.§ (1) bekezdésének azon fordulata, amely szerint „A perben ugyanazon szakkérdés tárgyában szakértőként elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő alkalmazandó.”,¹¹ szűkíti a bíróság és a peres fél mozgásterét.

Így sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését (normavilágosság elve), a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit (tisztességes eljáráshoz való jog elve, jogorvoslati jog elve), a XV. cikk (1)-(2) bekezdéseit (diszkrimináció tilalma), valamint a függetlenség és a pártatlanság garanciáit. Az közigazgatási eljárásban kirendelt szakértő kirendelésének kötelezettségét tartották sérelmesnek.

Az ügyben egy közigazgatási per került felfüggesztésre. A közigazgatási per¹² új szabályozási alapokra került a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény hatályba lépésével. Az ügy szempontjából meghatározó, hogy a közigazgatási jogorvoslati eljárásrendben komoly változás történt, amikor a hatósági rendszeren belüli fellebbezés csökkentésével a bíróság előtt zajló közigazgatási per nyert nagyobb teret.¹³

A korábbi eljárásokban a hatósági szakaszban eljáró kirendelt igazságügyi szakértő nem számított igazságügyi szakértőnek az ügyben, hanem tanúként hallgatták meg. Az új szabályok szerint viszont először a hatósági eljárásban kirendelt szakértő véleményét kell figyelembe venni, és ha kiderül, hogy szakvéleménye nem megfelelő, akkor kerülhet sor másik szakértő kirendelésére.

Ez valóban újdonság az eljárásban, hiszen a hatósági eljárásban kirendelt szakértő - amíg szakvéleménye nem aggályos - már készített szakvéleményt, ismeri az ügyet, ezért

⁹ VADÁSZ VANDA – GÁRDOS-OROSZ FRUZZSINA: *Alkotmányértelmezés a rendes bíróságok és az Alkotmánybíróság gyakorlatában a bírói kezdeményezések tükrében*. In: Gárdos-Orosz Fruzsina (szerk.) *Normativitás és empiria A rendes bíróságok és az Alkotmánybíróság kapcsolata az alapjog-érvényesítésben*. 2012–2016. Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet. Budapest, 2020. 90. p.

¹⁰ VADÁSZ – GÁRDOS-OROSZ 2020, 92–94. pp.

¹¹ 2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról 80. § (1).

¹² A közigazgatási perről részletesebben lásd: F. ROZSNYAI KRISZTINA: *A hatékony jogvédelem biztosítása a közigazgatási bíráskodásban*. Acta Humana, 2013/1. 119–123. pp.

¹³ Lásd pl.: HAJAS BARNABÁS: *Általános közigazgatási rendtartás – Ket. kontra Ákr.* Új Magyar Közigazgatás, 2016/4. 23–24. pp.

idő- és költségkímélő a hatósági eljárásban készült szakvélemény elsősorban való felhasználása. Korábban a bírósági szakaszban gyakorlatilag újrakezdték a szakértői vizsgálati folyamatot. Azonban más szempontokat is szükséges elemezni a kérdés alapos vizsgálatához. A hatósági eljárásban kirendelt szakértő szükségképpen való elfogultsága, amely miatt a korábbi szabályozás nem engedte a perben a szakértő kirendelését, szintén korlátozta a bíróság mozgásterét.

A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) szabályai szerint az eljárásban lehet magánszakértő, kirendelt szakértő és más eljárásban már alkalmazott szakértő. Ezekről eltérő kategória a Kp. szerinti megelőző eljárásban kirendelt szakértő. A Kp. szabályai szerint „A megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye a bíróság által kirendelt szakértő szakvéleményének minősül. A perben ugyanazon szakkérdés tárgyában szakértőként elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő alkalmazandó.”¹⁴ Magánszakértőt vagy más eljárásban kirendelt szakértőt nem lehet igénybe venni.¹⁵

A hatósági eljárásban alkalmazott igazságügyi szakértő ilyen módon való bevonása az ügybe nem jelenti azt, hogy az igazságügyi szakértő a közigazgatási perben 'érinthe-tetlenné' válna. Sőt, a Pp. kirendelt szakértőre vonatkozó szabályait kell alkalmazni rá, vagyis az általános polgári per szabályai szerint lehet fellépni a szakértővel szemben. Ez lehetséges személye vagy szakvéleménye vonatkozásában. Személyével szemben felmerülő probléma esetében a Pp. 310 §-a,¹⁶ a szakvéleménnyel szemben felmerülő panasz esetében a Pp. 316 §-a¹⁷ szerinti szabályokat kell alkalmazni.

IV. A kezdeményezésben megjelölt alapelvek

Az eljárást kezdeményező bíró négy alapelv sérelmére is hivatkozott. Az Alkotmánybíróság végül azt vizsgálta az ügyben központi kérdésként, hogy „(...) méltányosnak, fair-nek, tisztességesnek és a bírói jogvédelem oldaláról hatékonyan minősíthető-e a szabá-lyozás szintjén a közigazgatási peres eljárás, amelyben a közigazgatási bíró „elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt” igazságügyi szakértő szakvéleményében foglaltak alap-ján dönt a felperesi kereset megalapozottságáról.”¹⁸

Az Alkotmánybíróság nem minden, a kezdeményező bíró által megjelölt érvet vizsgá-lta a hiányzó indokolás miatt. Úgy vélem, valóban azzal a két elvvel érdemes foglal-kozni részletesebben a kérdés kapcsán, amelyeket az Alkotmánybíróság is beemelt az elemzésébe, ennek okán a jogállamiság elvét és a tisztességes eljáráshoz való jogot vo-nom górcső alá. Más, igazságügyi szakértőkre vonatkozó, az adott alapelvekhez kapcsolódó alkotmánybírósági határozatokat is bevontam a vizsgálatba annak érdekében, hogy minél átfogóbb képet kapjunk az igazságügyi szakértők alkotmányos helyzetéről.

¹⁴ 2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról 80. § (1).

¹⁵ 2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról 80. § (3).

¹⁶ 2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról 310. §.

¹⁷ 2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról 316. §.

¹⁸ 5/2020 (I. 29.) alkotmánybírósági határozat.

1. Jogállamiság – normavilágosság

Az indítványozó a normavilágosság elvének sérelmére is hivatkozott. A normavilágosság elve a jogbiztonság elvének része, amely a jogállamiság alapelvének eleme. A jogállamiság elve¹⁹ a kezdetek óta kiemelkedő szereppel bír a magyar Alkotmánybíróság gyakorlatában.²⁰ Ahogy azt a testület még 1992-ben kimondta, „egyszerre ténymegállapítás és program”.²¹

A normavilágosság elvének érvényesülését mindig a konkrét esetben kell vizsgálni,²² hiszen lehet, hogy van alkotmányos értelmezése az adott rendelkezésnek, és „Alkotmányszerítésnek csak az minősül, ha a sérelmezett jogszabály tartalma olyan mértékben homályos, vagy rendelkezései olyannyira ellentmondásosak, hogy a tisztázatlanság feloldására a jogszabály értelmezése már nem elegendő, s a jogalkotási fogyatékoság az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság szerves részét alkotó jogbiztonság sérelmét idézi elő.”²³

Az Alkotmánybíróság, mint az a szerv, amely az alkotmányszöveget *erga omnes* hatállyal értelmezi, irányt mutathat a jogalkalmazók számára, ha több értelmezési lehetőség közül lehet választani. Azonban a megsemmisítés mellett is dönthet, ha nem lehet megfelelően feloldani az ellentmondásosságot.

Az adott ügyben ez a kérdés került az alkotmánybírósági vizsgálat fókuszába a tisztességes eljáráshoz való jog mellett. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem megalapozott a jogállamiság kérdésével összefüggésben. Úgy vélem, hogy a normavilágosság elvének sérelme nem áll fenn ebben az esetben, mivel a jogszabály szövege alapján egyértelmű, hogy a közigazgatási hatósági eljárásban kirendelt igazságügyi szakértőt kell elsősorban kirendelni a közigazgatási per során, ez nem értelmezhetetlen rendelkezés.

2. A tisztességes eljáráshoz való jog

A tisztességes eljáráshoz való jog az egyik legmeghatározóbb alapvető jog, amelynek a bírósági eljárás egész folyamata alatt érvényesülnie kell. Mind az Emberi Jogok Európai Bírósága, mind a magyar Alkotmánybíróság gyakorlatában kiemelkedő szerepe van ennek a komplex jogosultságnak.²⁴ A tisztességes eljáráshoz való jogot és sokrétű elemeit az Alkotmánybíróság sokszor vizsgálta már részleteiben.²⁵ Jelen ügyben előkerülhet a

¹⁹ A jogállamiságról részletesebben lásd: TÓTH J. ZOLTÁN: *A jogállamiság tartalma*. Jogtudományi Közlöny, 2019/5. 197–212. pp.

²⁰ SÓLYOM LÁSZLÓ: *Az alkotmánybíráskodás kezdetei Magyarországon*. Osiris Kiadó. Budapest, 2001. 686–692. pp. 11/1992. (III. 5) alkotmánybírósági határozat.

²¹ A normavilágosság az Alkotmánybíróság gyakorlatában: FICSOR KRISZTINA: *A normák határozott megfogalmazásának problémája a büntetőjogban – A normavilágosság fogalma az Alkotmánybíróság döntéseiben és a bíró gyakorlatban*. Pro Futuro, 2018/3. 44–46. pp.

²² 1263/B/1993 alkotmánybírósági határozat.

²³ SZALAI ANIKÓ: *Az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélezésének megjelenése a magyar Alkotmánybíróság gyakorlatában*. Kül-Világ, 2010/4. 16–17. pp.

²⁴ Például. KÁDÁR ANDRÁS KRISTÓF: *A tisztességes eljáráshoz és a védelemhez való jog húsz éve Magyarországon*. Fundamentum 2009/4. 69–87. pp. RAVASZ LÁSZLÓ: *Bírói függetlenség és a tisztességes eljáráshoz való jog*. Debreceni Jogi Műhely, 2015/3–4. 58–85. pp.

fegyverek egyenlőségének kérdése is. Míg tipikusan ez a büntetőeljáráshoz kötődő elv,²⁶ a polgári²⁷ és a közigazgatási perben is fontos szerepe van.²⁸

A jogalkalmazásra való hatása kiemelkedő, hiszen ahogy az alkotmányjogi panasz egyre jelentősebbé vált a testület gyakorlatában az új Abtv. szabályainak a hatására, úgy került egyre inkább központi szerepbe a tisztességes eljáráshoz való jog is a döntések meghozatalakor. Ehhez elég csak megnézni a 2012 után meghozott döntésekben megállapított alkotmányos követelményeket, amelyekből a legtöbb a tisztességes eljáráshoz való jogra vonatkozik.²⁹ A közigazgatási hatósági eljárásban³⁰ és a közigazgatási perben³¹ is érvényesülnie kell ennek az elvnek.

Ennek a rendszernek része az igazságügyi szakértő is. Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy „Az igazságügyi szakértői tevékenység pártatlanságának törvényi garantálása – egyebek mellett a bírákéhoz hasonló kizárási szabályok révén – az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részét képezi.”³²

Egy másik ügyben, amely szintén az igazságügyi szakértő perbeli szerepéhez kapcsolódott, az okozott az indítványozó szerint alaptörvény-ellenességet, hogy az eljáró bíró nem rendelt ki igazságügyi szakértőt az azt indítványozó fél kérelme ellenére.³³ Ebben az ügyben alaptörvény-ellenességet eredményezett ez a döntés, ugyanis nem indokolták meg a szakértő kirendelésének mellőzését, valamint azt sem, hogy hivatalból miért nem rendelték ki szakértőt. Bár ez egy speciális ügyben született döntés volt – gyermek jogellenes elvitele –; releváns, hogy az igazságügyi szakértő kirendelésének elmaradása is oka volt annak, hogy a bírói döntést a tisztességes eljáráshoz való jogot sértőnek és alaptörvény-ellenesnek minősítette az Alkotmánybíróság.

Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy nem alkotmányossági kérdés önmagában a bírói döntés szakvéleményre alapítása.³⁴ Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét sem találta megalapozottnak ebben az ügyben, mivel úgy vélte, elegendő garancia övezi a közigazgatási perben is. Azonban fontos figyelembe venni azt a szempontot is, hogy a közigazgatási hatósági eljárásban az ügyfél helyzete teljesen más, mint hatóságé,³⁵ a hatóság ezért előnnyel indul a közigazgatási per során, így a fegyverek egyenlőségének elve értelmében nem biztos, hogy nem okoz sérelmet az a szabály, hogy

²⁶ Lásd: GÁCSI ANETT ERZSÉBET: *Quo vadis fegyverek egyenlőségének elve?* In: Lege duce, comite familia: ünnepi tanulmányok Tóthné Fábrián Eszter tiszteletére, jogász pályafutásának 60. évfordulójára. Jurisperitus. Szeged, 2017. 127–140. pp.

²⁷ VÁRADI ÁGNES: *A »fegyverek egyenlősége« és a polgári per. A gyengébb fél védelmének eljárásjogi eszközeiről alkotmányjogi, uniós és nemzetközi jogi nézőpontból.* Iustum Aequum Salutare, 2019/1. 74. p.

²⁸ F. ROZSNYAI KRISZTINA: *A közigazgatási per jog néhány alapvető aspektusa.* Acta Humana, 2019/1. 114–115. pp.

²⁹ SZAKÁLY ZSUZSA: *Alkotmányos követelmények a magyar Alkotmánybíróság gyakorlatában 2012 után.* Iustum Aequum Salutare, 2020/4. 170–172. pp.

³⁰ PATYI ANDRÁS – VARGA ZS. ANDRÁS: *A közigazgatási eljárás jog alapjai és alapelvei.* Dialóg Campus Kiadó. Budapest, 2019. 190–197. pp.

³¹ F. ROZSNYAI KRISZTINA: *A közigazgatási per jog néhány alapvető aspektusa* Acta Humana 2019/1. 111–117. pp.

³² 634/B/2007 alkotmánybírósági határozat.

³³ 3375/2018 (XII. 5.) alkotmánybírósági határozat.

³⁴ 3457/2020. (XII. 14.) alkotmánybírósági végzés.

³⁵ KAZSAMÉR KATALIN ENIKŐ: *A közigazgatási jogorvoslati rendszer és a jogvédelem hatékonyságát elősegítő tényezők a változások mentén.* MTA Law Working Papers. 2019/1. 7. p.

elsősorban a hatósági eljárásban kirendelt szakértői véleményt kell figyelembe venni, különösen, ha a szakvélemény aggályossága miatt indult a jogorvoslati eljárás.

Az igazságügyi szakértő bevonása akkor sértené a tisztességes eljáráshoz való jogot véleményem szerint ebben az ügyben, ha nem lenne lehetőség az ellene való fellépésre. Mivel azonban ugyanazok a lehetőségek állnak nyitva a közigazgatási per érintettjei számára, mint a polgári per résztvevőinek, ez nem tekinthető a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének. Az, hogy a hatósági eljárásban eljáró szakértő véleménye a kiindulópont alapesetben, önmagában nem jár olyan mértékű hátránnyal, hogy az már sértené a tisztességes eljáráshoz való jogot.

V. Összegzés

Az igazságügyi szakértő fontos résztvevője a bírósági eljárásoknak, amennyiben tisztázandó szakkérdés merül fel. Azonban mind a felek, mind a bíró, mind a szakértő szempontjából vannak korlátok a jogok gyakorlása során. Például a felek kötelesek eltérni az igazságügyi szakértői vizsgálatot büntetőügyekben.³⁶ Az igazságügyi szakértőnek pedig nincs alkotmányos joga arra, hogy egy konkrét peres eljárásban őt rendeljék ki szakértőként.³⁷ A vizsgált ügyben kezdeményező bíró szerint korlátozza a bíróság mozgásterét, hogy elsősorban a közigazgatási eljárásban eljáró szakértőt kell kirendelni.

Míg „*A büntető- és a polgári eljárások vonatkozásában tehát az igazságügyi szakértő a bíróság hiányzó, különleges szakértelmét hivatott pótolni az érdemi döntéshez szükséges tények észlelése, illetve megítélése terén*”,³⁸ a tisztességes eljáráshoz való jogból nem következik, hogy minden esetben csak új szakértői vélemény elkészítésével lehet megőrizni az eljárás tisztességességét.³⁹

Ha maga a szakvélemény aggályos, akkor is először a korábbi szakértő szakvéleménye kerül elő. Problematikus lehet, ha a korábbi szakvéleményt támadja az ügyfél. Az indítványozó bíró szerint elnehezíti a jogorvoslatot, ha ugyanaz a szakértő jár el, mivel valószínűleg nem fogja megváltoztatni korábban meghozott véleményét az ügyben. Azonban nincs rá garancia, hogy az új szakértő más döntést fog hozni.

Úgy vélem, akkor lenne megfelelő ez a szabály, ha a hatósági eljárásban elkészített szakvéleményt támadja a jogorvoslat, akkor új szakértő igénybevételeivel indulna a közigazgatási per, ha viszont más okból indul a jogorvoslat, akkor megfelelő a Kp. és a Pp. mostani szabályainak alkalmazása.

³⁶ 1234/B/1995 alkotmánybírósági határozat

³⁷ 102/B/2003 alkotmánybírósági határozat

³⁸ 634/B/2007 alkotmánybírósági határozat

³⁹ 5/2020 (I. 29.) alkotmánybírósági határozat